

Brüssel, 22.5.2018
COM(2018) 267 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Euroopa kultuurivaldkonna uus tegevuskava

{SWD(2018) 167 final}

1. Sissejuhatus

Rooma lepingute 60. aastapäeval sedastasid 27 liikmesriigi juhid ja ELi institutsioonid, et nende eesmärk on liit, mille kodanikel on uusi võimalusi kultuuriliseks ja sotsiaalseks arenguks ning majanduskasvuks. [...] liit, mis hoiab alal meie kultuuripärandit ja edendab kultuurilist mitmekesisust¹. Seda eesmärki kinnitati 2017. aasta novembris Göteborgis toimunud juhtide tippkohtumisel ja sama aasta detsembris toimunud Euroopa Ülemkogul,² kus tõsteti esile ka 2018. aastal tähistatavat Euroopa kultuuripärandiaastat³ kui olulist võimalust suurendada teadlikkust kultuuri ja pärandi ühiskondlikust ja majanduslikust tähtsusest.

Komisjon märkis oma teatises „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“⁴, et kõikide liikmesriikide ühine huvi [on] kasutada ära hariduse ja kultuuri kui töökohtade loomise, majanduskasvu, sotsiaalse õigluse ja kodanikuaktiivsuse tõukejõudude täielik potentsiaal. Samuti pakuvad haridus ja kultuur meile võimalust kogeda Euroopa identiteeti kogu selle mitmekesisuses.

Euroopa rikas kultuuripärand ning dünaamilised kultuuri- ja loomesektorid tugevdavad Euroopa identiteeti, tekitades kuuluvustunde. Kultuuriga edendatakse kodanikuaktiivsust, ühiseid väärtusi, kaasatust ja kultuuridevahelist dialoogi Euroopas ja kogu maailmas. See ühendab inimesi, sealhulgas äsja saabunud pagulasi ja muid rändajaid, ning aitab meil tunda end kogukonna osana. Samuti on kultuuri- ja loomemajandusel potentsiaal muuta elu paremaks, kujundada ümber kogukondi, luua töökohti ja majanduskasvu ning tekitada ülekanduvat mõju teistele majandussektoritele.

Euroopa kultuurivaldkonna uus tegevuskava (edaspidi „uus tegevuskava“) vastab Euroopa juhtide üleskutsele teha rohkem kultuuri ja hariduse kaudu, ehitada üles sidus ühiskond ja pakkuda visiooni atraktiivsest Euroopa Liidust⁵. Tegevuskava eesmärk on kasutada täiel määral ära kultuuri võimalusi, et aidata luua kaasavam ja õiglasem liit, kus toetatakse innovatsiooni, loovust ning kestlikke töökohti ja majanduskasvu.

2. Probleemid ja eesmärgid

Raskest finantskriisist väljuv Euroopa seisab silmitsi suureneva sotsiaalse ebavõrdsuse, mitmenäolise elanikkonna, populismi, radikaliseerumise ja terrorismi ohuga. Uued tehnoloogiad ja digitaalne kommunikatsioon kujundavad ümber ühiskondi ning muudavad elustiili, tarbimismustreid ja võimusuhteid majanduslikes väärtusahelates. Selles muutuv maailmas on kultuuri roll olulisem kui kunagi varem. Ühes Eurobaromeetri 2017. aasta uuringus arvas 53 % vastajatest, et liikmesriigid on ühiste väärtuste poolest sarnased, 40 % aga leidis, et erinevad. Kultuur saab aidata seda lõhet ületada, kuna on üks peamisi tegureid, mis kõige tõenäolisemalt tekitab kogukonnatunde⁶. Paraku näitavad Eurostati andmed, et rohkem kui kolmandik eurooplastest ei osale üldse kultuuritegevuses⁷. Seega on selge, et kultuuris osalemist tuleb suurendada ja eurooplasi omavahel lähendada, et kogetaks pigem seda, mis meid ühendab, kui seda, mis meid lahutab. Ent kultuuri- ja loomesektorite jaoks on jätkuvalt takistuseks turu killustatus, ebapiisavad rahastamisvõimalused ja ebakindlad lepingutingimused, mistõttu on ka nende valdkondade spetsialistide sissetulek väike.

¹ [Rooma deklaratsioon, märts 2017.](#)

² [Euroopa Ülemkogu järeldused, detsember 2017.](#)

³ https://europa.eu/cultural-heritage/european-year-cultural-heritage_et

⁴ [COM\(2017\) 673.](#)

⁵ [Bratislava deklaratsioon, september 2016.](#)

⁶ [Eurobaromeetri uuring nr 87, kevad 2017.](#)

⁷ [Eurostat, november 2017.](#)

Uue tegevuskavaga, mille jaoks on tagatud piisav rahastus, kasutatakse ära kultuuri ja hariduse koostoimet ning tugevdatakse seoseid kultuuri ja muude poliitikavaldkondade vahel. Ühtlasi aitab tegevuskava lahendada kultuuri- ja loomesektori probleeme ning kasutada digitehnoloogiale ülemineku võimalusi.

3. Õiguslik alus ja esimesed sammud

ELi tasandil kultuuri valdkonnas võetavate meetmete õiguslik alus on Euroopa Liidu lepingu artikkel 3 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 167⁸. Liikmesriikidel on kultuuripoliitikas ainupädevus, kuid liidu roll on edendada koostööd ning toetada ja täiendada liikmesriikide meetmeid. ELi poliitilisele koostööle andis olulist hoogu komisjoni 2007. aasta teatis Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava kohta üleilmastavas maailmas,⁹ mille kiitis heaks nõukogu¹⁰. Tegevuskava on poliitiliste resolutsioonide ja katseprojektide kaudu toetanud ka Euroopa Parlament.

Sellest ajast saadik on liikmesriigid võtnud märkimisväärsel hulgal meetmeid,¹¹ milleks on innustust saanud nõukogu mitme kultuurialase töökava raames tehtavast ELi poliitilisest koostööst, ELi programmide kaudu rahastatavatest projektidest ja makropiirkondlikest strateegiatest¹².

Euroopa Ülemkogu on teinud ELile ülesandeks teha kõnealuses valdkonnas rohkem ära ja uurida täiendavaid võimalikke meetmeid, mis käsitlevad muu hulgas õiguslikke ja finantsilisi raamtingimusi kultuuri- ja loomemajanduse arendamiseks ning kultuurisektori töötajate liikuvuse võimaldamiseks².

4. Strateegilised eesmärgid ja meetmed

Uues tegevuskavas on seatud kolm strateegilist eesmärki, mis hõlmavad sotsiaalset, majanduslikku ja välismöödet.

4.1 Sotsiaalne mõõde – kultuuri ja kultuurilise mitmekesisuse võimaluste kasutamine sotsiaalse sidususe ja heaolu saavutamiseks

- Tugevdada kõigi eurooplaste kultuurialast suutlikkust,¹³ tehes kättesaadavaks suure valiku kultuuritegevusi ja pakkudes võimalusi aktiivselt osaleda
- Soodustada kultuuri- ja loomesektori spetsialistide liikuvust ning kõrvaldada selle takistused
- Kaitsta ja edendada Euroopa kultuuripärandit kui ühisvara, suurendada teadlikkust meie ühisest ajaloost ja ühistest väärtustest ning tugevdada ühtset Euroopa identiteeti

Kultuuris osalemine lähendab inimesi üksteisele. Kultuur on ideaalne vahend keelebarjääri ületamiseks, inimeste mõjuvõimu suurendamiseks ja sotsiaalse ühtekuuluvuse soodustamiseks, sealhulgas pagulaste, muude rändajate ja vastuvõtivate kogukondade seas. Euroopa 2007. aasta tegevuskavas leppisid poliitikakujundajad ja erialainimesed kokku,

⁸ Loomemajandust ja arengukoostööd käsitletakse ka artiklites 173 ja 208.

⁹ [KOM\(2007\) 242.](#)

¹⁰ [2007/C 287/01.](#)

¹¹ SWD/2018/167, käesolevale teatisele lisatud komisjoni talituste töödokument, milles antakse ülevaade 2007. aasta tegevuskava raames kavandatud meetmetest, esitatakse käesoleva uue tegevuskava meetmete üksikasjad ning muud asjakohased käimasolevad või kavandatavad meetmed, samuti tegevuskava koostamisel arvesse võetud konsultatsioonide, statistika ja uuringute üksikasjad.

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/et/policy/cooperation/

¹³ Suutlikkuspõhise käsitluse töötas välja Amartya Sen. Kultuurile on seda kohaldama hakatud alles hiljuti.

kuidas kasutada kaasavaid kunste üksteisemõistmise edendamisel ning inimeste mõjuvõimu ja enesekindluse suurendamisel¹⁴.

Kultuur on ümberkujundav jõud kogukonnauuendusel. Selle tõenduseks on meetme „Euroopa kultuuripealinnad“ 30aastane edulugu ja ka kultuuritaristuprojektid, mida rahastatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest. Algatusega „Euroopa aasta“ tõstetakse esile kultuuripärandi valdkonnaülest panust Euroopa ühiskonda ja majandusse. Tekkinud on uus kohanemisel põhinev lähenemine meie tehiskeskonna kujundamisele ja selle aluseks on kultuur¹⁵.

Kultuuris osalemine parandab ka tervist ja heaolu. 71 % hiljuti küsitatud eurooplastest nõustus väitega, et Euroopa kultuuripärandiga seotud kohtade lähedal elamine võib parandada elukvaliteeti¹⁶. Uuringud¹⁷ kinnitavad, et juurdepääs kultuurile on psühholoogilise heaolu jaoks määravate tegurite seas tähtsuselt teisel kohal ja et sellest olulisem on vaid haiguse puudumine.

Ometi on kultuuris osalemisel endiselt sotsiaalseid ja rahalisi takistusi vaatamata kultuuriorganisatsioonide pingutustele kohaneda kultuuritarbimise muutuvate mustrite ja rahvastiku koosseisuga. Seetõttu esitatakse uus lähenemisviis, mille juhtpõhimõte on kultuuriline suutlikkus. See tähendab, et tehakse kättesaadavaks lai valik kvaliteetseid kultuuritegevusi, soodustatakse kõikide võimalusi osaleda ja luua ning tugevdatakse kultuuri ja hariduse, sotsiaalküsimuste, linnapoliitika, teadusuuringute ja innovatsiooni vahelisi sidemeid¹⁸.

Osaluse suurendamiseks on vaja Euroopa kunstiteoste ja spetsialistide suuremat ringlust Euroopa kultuuri- ja loomesektoris. EL jätkab kindlatele tõenditele tuginedes¹⁹ meetmete ja rahastuse toetamist, kuid liikmesriigid peavad rohkem pingutama, et kõrvaldada haldustõkked (näiteks kunstnike ja kunsti valdkonna spetsialistide topeltmaksustamise risk).

¹⁴ [Avatud koordineerimise meetod ja struktureeritud dialoog „Voices of Culture“ 2014, 2016 ja 2017.](#)

¹⁵ Kooskõlas 2018. aasta Davosi deklaratsiooniga kvaliteetse ehituskultuuri (Baukultur) kohta Euroopas.

¹⁶ [Eurobaromeetri eriuuring 2017.](#)

¹⁷ [Sacco jt, 2011, The Interaction Between Culture, Health and Psychological Well-Being.](#) Ka 2017.–2018. aasta avatud koordineerimise meetodi projektiga, milles käsitletakse kultuuri rolli sotsiaalses kaasatuses, kogutakse tõendeid tervise ja heaolu kohta.

¹⁸ [Londoni King's College'i](#) aruanne „Towards cultural democracy: Promoting cultural capabilities for everyone“.

¹⁹ Kolm avatud koordineerimise meetodi projekti [kunstnike ja loomeinimeste liikuvuse](#) ning kunstiresidentuuride valdkonnas, 2010, 2012, 2014.

Komisjon teeb järgmist:

- toetab uuringuid, milles käsitletakse kultuuri koostoimet muude valdkondadega, et hinnata selle mõju eri valdkondadele, sealhulgas tervisele ja heaolule (2018);
- töötab programmide „Loov Euroopa“ ja „Erasmus+“²⁰ raames välja konkreetsed meetmed sotsiaalse kaasatuse edendamiseks kultuuri kaudu ning võtab programmi „Loov Euroopa“ puhul arvesse valikukriteeriume, millega soodustatakse soolist võrdõiguslikkust projektijuhtimises (2019);
- algatab programmi „Loov Euroopa“ raames kultuuri- ja loomemuumide ja -linnade projekti, et edendada kultuuris osalemist ning ühiskonna ja linnade taaselustamist (2018);
- esitab programmi „Loov Euroopa“ raames kultuuri- ja loomesektori spetsialistidele suunatud liikuvuskava (2018–2019).

Komisjon kutsub liikmesriike üles

- võtma kohustuse töötada hoolsalt selle nimel, et kõrvaldada liikuvuse halduslikud ja rahalised takistused (muu hulgas kultuurivaldkonna järgmise töökava kaudu).

4.2 Majanduslik mõõde – kultuuripõhise loovuse toetamine hariduses ja innovatsioonis ning majanduskasvu ja töökohtade loomise eesmärgil

- Edendada kunste, kultuuri ja loovat mõtlemist formaalse ja mitteformaalse hariduse ja koolituse kõigis astmetes ning elukestvas õppes
- Edendada kultuuri- ja loomemajanduse jaoks soodsaid ökosüsteeme rahastamisvõimaluste, innovatsioonisutlikkuse, autorite ja loovisikute õiglase tasustamise ning valdkondadevahelise koostöö edendamise kaudu
- Edendada kultuuri- ja loomemajanduses vajalikke oskusi, sealhulgas digitaal-, ettevõtlus-, traditsioonilisi ja erioskusi

Kultuur ja loovus on majanduse jaoks oluline vara. Kultuur aitab otseselt kaasa tööhõivele, majanduskasvule ja väliskaubandusele. ELi kultuurialane tööhõive suurenes ajavahemikus 2011–2016 pidevalt, jõudes 8,4 miljonini. Kultuuriväärtuste puhul on kaubandusbilansi ülejääk 8,7 miljardit eurot²¹ ning kultuuri- ja loomesektori osa ELi sisemajanduse koguproduktis on hinnanguliselt 4,2 %²². Ka innovaatilised majandussektorid vajavad loovust, et säilitada konkurentsieelis. Linna- ja maapiirkondade kogukonnad sõltuvad üha rohkem kultuurist, et meelitada ligi tööandjaid, üliõpilasi ja turiste.

Kultuur, kunstid, loomingulisus ja loomemajandus on omavahel seotud. Kultuuri- ja loomesektori eriteadmiste ja -oskuste kombineerimine muude sektorite teadmiste ja oskustega aitab luua innovaatilisi lahendusi, sh info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, turismi, tootmise ja teenuste valdkonnas ning avalikus sektoris. Sellise ümberkujundava jõu ärakasutamiseks teeb komisjon ettepaneku keskenduda kolmele konkreetsele

²⁰ ec.europa.eu/programmes/creative-europe/; ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus

²¹ Eurostat, 2016 (kultuuristatistika: tööhõive, ettevõtted, osalemine, kaubandus, kulud).

²² Ernst & Young'i 2014. aasta uuring „Measuring cultural and creative markets in the EU“.

ökosüsteemile – haridus ja koolitus, linnad ja piirkonnad ning kultuuri- ja loomesektor, et luua keskkond, mis toetab kultuuripõhist innovatsiooni.

Haridus ja koolitus: haridustaseme ja kultuuris osalemise vahel on selge seos. Kultuuriteadlikkuse ja kultuurilise eneseväljenduse (üks kaheksast Euroopa tasandil tunnustatud võtmepädevusest) alaseid valdkondadevahelisi meetmeid uuritakse elukestva õppe võtmepädevuste raamistiku läbivaatamise raames²³. Samuti ollakse üksmeelel selles, et on vaja valdkonnaüleseid pädevusi ja oskusi, mis soodustavad loovust ja kriitilist mõtlemist. Komisjon on toetanud Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) tööd seoses sellega, kuidas õpetada, õppida ja hinnata loomingulist ja kriitilist mõtlemist,²⁴ mis on nüüd rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) 2021. aasta uuenduslik valdkond. Fookuse seadmist loomingulisele ja kriitilisele mõtlemisele tuleks laiendada kõikidele hariduse ja koolituse tasemetele kooskõlas muutusega lähenemisviisis, mille kohaselt keskendutakse loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna (STEM) asemel STEAM-valdkonnale, mis hõlmab ka kunste²⁵.

Linnad ja piirkonnad: kultuuri- ja loomesektoril on tohtu potentsiaal katsetamiseks, suundumuste ettenägemiseks ning sotsiaalse ja majandusliku innovatsiooni mudelite uurimiseks. Linnad ja piirkonnad on loomulikud partnerid²⁶ kultuuripõhise arengu juhtimisel, kuna neil on kohalikul tasandil suurem autonoomia, nad meelitavad ligi andekaid inimesi ning nad on kursis oma elanike vajaduste ja potentsiaaliga. Kultuur ja turism on võimas majandustegevuse tõukejõud. Linnad, kes investeerivad kultuuri, võivad saada olulisi hüvesid, meelitades ligi rohkem töökohti ja inimkapitali kui teised võrreldavad linnad, nagu näitab komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse välja töötatud kultuuri- ja loomelinnade monitor²⁷. Maapiirkondades aitab kasvupotentsiaalile ja kestlikkusele kaasa kultuuri- ja looduspärandi ennistamine ja uuendamine²⁸. Kultuuri- ja loodusvarade integreeritud haldamine ergutab inimesi neid mõlemaid avastama ja end nendega siduma²⁹.

Planeerimine on vajalik, kuid võimaldama peab ka innovatsiooni, mis toimuks alt üles suunatud protsesside, loomekeskuste³⁰ ja ettevõtlusinkubaatorite kaudu, kus vabakutselised ja loomeinimesed koos töötavad ja ühiselt loovad. Ka loomesektori ettevõtete klastrid on näidanud suutlikkust tekitada suurt tööhõive kasvu³¹ ning juba ligikaudu 6 % kõigist 1 300 piirkondlikust aruka spetsialiseerumise prioriteedist on seotud kultuuriga³². Piirkondlik ja Euroopa territoriaalne koostöö loob majanduskasvu ja töökohti ning edendab Euroopat kui sihtkohta, sealhulgas makropiirkondade kultuuriradade kaudu³³. Neile kogemustele on võimalik tugineda, et suurendada kultuuri rolli innovatsioonis põhinevas territoriaalses arengus.

²³ [2016. aasta avatud koordineerimise meetodi juhendis](#) on esitatud tavad ja soovitusel.

²⁴ [OECD haridusuuringute ja innovatsiooni keskus.](#)

²⁵ [COM\(2017\) 247.](#)

²⁶ „Kultuur linnade ja piirkondade jaoks“, vastastikuse õppe projekt, 2015–17.

²⁷ [Kultuuri- ja loomelinnade monitor](#), 2017.

²⁸ Euroopa maaelu arengu võrgustik (2016), teabeleht kunstide ja kultuuri kohta maapiirkondades.

²⁹ Natura 2000 võrgustiku juhtuuringud kultuuri- ja looduspärandi seostest.

³⁰ [Loomakeskuste Euroopa võrgustik](#), 2016–18.

³¹ [Euroopa klastrite panoraam 2014.](#)

³² <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/map>

³³ [Routes4U](#): komisjoni ja Euroopa Nõukogu ühisprogramm, mis hõlmab makropiirkondade kultuuriradasid.

Kultuuri- ja loomesektor: selleks et muuta võimalused majanduskasvuks ja töökohtadeks, on kultuuri- ja loomeettevõtetal ning spetsialistidel vaja soodsaid raamtingimusi: loometegevust soodustavat regulatiivset keskkonda, paremaid rahastamisvõimalusi, võimalusi laiendada oma tegevust ja osaleda rahvusvahelisel turul ning erioskuste pakkumist.

Paljude eurooplaste, eriti nooremate inimeste jaoks on kultuurialane töö oluline tööturule sisenemise võimalus (Lätis, Rumeenias, Küprosel, Bulgaarias, Portugalis, Eestis ja Hispaanias on kultuurivaldkonnas töötavate 15–29aastaste noorte osakaal suurem kui majanduses tervikuna). Kuid probleemiks võib olla valdavalt projektipõhine, ebatüüpiliste lepingutega ja osajaga töötamine. Õigusraamistiku kohandamine, et tagada hõlmatus ja sotsiaalkaitse katkendlikult töötavatele ja üha enam liikuvatele töötajatele, on suur poliitiline väljakutse. Autorite ja loovisikute õiglane tasustamine on veel üks eesmärk, mille komisjon on püstitanud digitaalse ühtse turu strateegias.

Juurdepääs rahastamisele on jätkuvalt suur probleem sektoris, mis koosneb peamiselt VKEdest ja mikroettevõtjatest. Programmi „Loov Euroopa“ raames kättesaadava kultuuri- ja loomesektorite tagatisrahastu algus on paljutootav ja rahastut tugevdatakse. Jätkuvalt uuritakse ka teisi vahendeid, nagu ühisrahastamine³⁴ ja erasektori vahenditest rahastamine sponsorluse, fondide ning avaliku ja erasektori partnerluste kaudu.

Kultuuri- ja loomesektori spetsialistidel on vaja palju erinevaid digitaalseid, traditsioonilisi, valdkonnaüleseid ja erioskusi. Uus tegevuskava tugineb käimasoleval poliitilisel tegevusel, eelkõige ettevõtlus-³⁵ ja pärandioskuste valdkonnas.

Uues tegevuskavas on esikohal valdkondadevaheline lähenemisviis ELi koostööle, sest digiteerimine ja koosloomine lõhuvad jätkuvalt kunstilisi ja majanduslikke piire. Seda täiendavad konkreetsed algatused kõige enam väljakujunenud valdkondades, et toetada tõhusamalt Euroopa kultuuri väljendusvormide mitmekesisust.

Komisjon teeb järgmist:

- toetab Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) projekti „Loomingulise ja kriitilise mõtlemise oskuste õpetamine, hindamine ja õppimine hariduses“ valideerimisetappi, et rahvusvahelisse õpilaste hindamise programmi 2021 lisataks loovuse moodul, ning uurib võimalusi teha sama kõrghariduse ja koolituse valdkonnas (2018);
- edendab hariduses ja koolituses muusikat ja kunste, sealhulgas programmi „Erasmus+“ prioriteetse teemana (2019), ja kõrgkoolides loovusele suunatud interdistsiplinaarseid mooduleid, milles on ühendatud kunstid, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning ettevõtlus- ja ärialased oskused (2018);
- toetab jätkuvalt piirkondi, kus rakendatakse arukat spetsialiseerumist ja makropiirkondlikke kultuuristrateegiaid ning edendab kestlikku kultuuriturismi Euroopa sihtalgatuse kaudu Euroopa aasta raames;
- toetab loomevaldkonna spetsialistide ja tööstuse partnerlussuhteid ning Euroopa ettevõtlusinkubaatorite võrgustikke, mis on seotud loomepõhise innovatsiooniga ning ühendab loovuse, kunsti ja disaini uuendusliku tehnoloogia ja teadusega;

³⁴ [Crowdfunding4Culture](#).

³⁵ Sealhulgas Euroopa ettevõtluspädevuse raamistiku ja digipädevuse raamistiku kaudu (EntreComp, DigComp).

- viib ellu katseprojekti, millega soodustatakse tugevamaid partnerlussuhteid kultuuri- ja loomesektori, kohalike asutuste, sotsiaalpartnerite ning hariduse ja koolituse pakkujate vahel (2018);
- uurib Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi teadmis- ja innovaatikakogukonda, mis käsitleb kultuuripärandit ja loomemajandust (2019);
- korraldab uuendatud tööstuspoliitika strateegia raames korrapäraseid dialooge kultuuri- ja loomesektoriga, et teha kindlaks poliitikavajadused, ja loob aluse terviklikule ELi tasandi poliitikaraamistikule;
- korraldab korrapäraseid dialooge muusikasektoriga ning viib ellu ettevalmistava meetme „Muusika liigutab Euroopat“ (*Music Moves Europe*);
- tugevdab dialoogi Euroopa audiovisuaalsektoriga, sealhulgas Euroopa filmifoorumi ürituste kaudu (2018);
- aitab liikmesriikidel üldiste ja valdkondlike dialoogide kaudu tagada kunstnike ja loovisikute õiglase tasustamise kooskõlas Euroopa digitaalse ühtse turu strateegiaga (2019).

Komisjon kutsub liikmesriike üles

- võtma kohustuse parandada kunstnike ja loovisikute sotsiaal-majanduslikke tingimusi ning edendada uue töökava raames kunstialast haridust ja koolitust.

4.3 Välismõõde – rahvusvaheliste kultuurisuhete tugevdamine

- Toetada kultuuri kui kestliku sotsiaalse ja majandusliku arengu tõukejõudu
- Edendada kultuuri ja kultuuridevahelist dialoogi rahumeelsete kogukondadevaheliste suhete eesmärgil
- Tugevdada kultuuripärandiga seotud koostööd

2016. aasta ühisteatisega „Rahvusvaheliste kultuurisuhete ELi strateegia“³⁶ lõi EL raamistiku kultuurialaseks koostööks partnerriikidega. See on täielikus kooskõlas UNESCO kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise 2005. aasta konventsiooniga, mille osalised on EL ja kõik liikmesriigid³⁷. Euroopa Liidu üldises välis- ja julgeolekupoliitika strateegias³⁸ on kultuuridiplomaatiat nimetatud ELi ühtse välistegevuse uueks valdkonnaks. Uues Euroopa arengukonsensus³⁹ tunnustatakse kultuuri rolli arengu olulise komponendi ja edendajana.

Komisjon, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) ja nende talitused, sh Euroopa välisteenistus, toetavad täielikult nõukogus tehtavat tööd, mille eesmärk on luua põhjalik samm sammuline lähenemisviis rahvusvahelistele kultuurisuhetele. ELi tegevus loob sünergia ja lisaväärtuse,⁴⁰ võttes eelkõige arvesse liidu delegatsioonide rolli. ELi delegatsioonide kultuurivaldkonna teabekeskuste töötajaid on koolitatud arengu ja välissuhete kultuurimõõtmel alal, et paremini levitada parimaid tavasid ning täita kohalike partnerite vajadusi ja ootusi.

³⁶ [JOIN/2016/029](#).

³⁷ <http://en.unesco.org/creativity/>; viimane ELi aruanne on kättesaadav [siin](#).

³⁸ [Euroopa Liidu üldine välis- ja julgeolekupoliitika strateegia](#).

³⁹ [Meie maailm, meie väärikus, meie tulevik, 2017](#).

⁴⁰ Sealhulgas uue ELi kultuuridiplomaatia platvormi kaudu.

Uus tegevuskava võimaldab tõhusamalt edendada kultuuri kui identiteedi ja sidususe vahendit, sotsiaal-majandusliku arengu tõukejõudu ja rahumeelseid suhteid otseselt soodustavat tegurit, sealhulgas haridus- ja noorteprojektide käigus tekkivate inimestevaheliste kontaktide kaudu, kusjuures eritähelpanu pööratakse Lääne-Balkani riikidele ning kandidaatriikidele ja potentsiaalsetele kandidaatriikidele⁴¹. Komisjon kavatses tegevuskava kasutada ka kestliku arengu kultuurilise mõõtme esiletõstmiseks ja ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamise toetamiseks.

Euroopa kultuuripärandiaasta 2018,³ millega Lääne-Balkani riigid on täiel määral ühinenud, on ainulaadne võimalus tugevdada kultuurisidemeid partnerriikidega ja kohalike kultuurisektoritega. Kultuuripärandiaasta jooksul sündinud partnerlussuhted peaksid jätkuma ka edaspidi osana ELi kultuurikoostööst ja Euroopa kultuuripärandi uuest tegevuskavast. Projektid on käimas või algamas ka konfliktipiirkondades, et kaitsta ja ennistada kahjustatud kultuuripärandit, edendada töökohtade loomist ja paremat elujärge.

Komisjon ja kõrge esindaja teevad järgmist:

- edendavad kultuuri- ja loomemajandust Lääne-Balkani riikides, tugevdades programmi „Loov Euroopa“ raames antavat toetust, ja kaaluvad ühinemiseelse abi rahastamisvahendi kasutamist, et toetada kultuuri kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides ning Lääne-Balkani riikides, rakendades eelkõige tegevuskava asjaomaseid juhtalgatusi, millega toetatakse Lääne-Balkani riikide ümberkujundamist;
- kavandavad idapartnerluse kultuuriprogrammi kolmanda etapi käivitamise ja tugevdavad Vahemeremaades kultuuri kaudu kodanikuühiskonda;
- algatavad ettevalmistava meetme, mis hõlmab Euroopa kultuurimajasid partnerriikides;
- tugevdavad kultuurialast dialoogi Hiinaga ja alustavad uue dialoogi Jaapaniga;
- viivad ellu Euroopa Arengufondi 11. AKV-sisese kultuuriprogrammi, mis on suunatud Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidele, täiendades kõigi muude asjakohaste ELi programmide meetmeid, et toetada töökohtade loomist, identiteedi tugevdamist, kutseõpet, audiovisuaalvaldkonna koostööd ja UNESCO 2005. aasta konventsiooni rakendamist neis riikides;
- töötavad välja piirkondliku tasandi kultuurikoostöö strateegiad, alustades Lääne-Balkani riikidest, Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika piirkonnast ning Ladina-Ameerikast;
- lisavad kultuuripärandi kaitse vajaduse korral ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika missioonide eesmärkide hulka, tuginedes käimasolevatele missioonidele ja projektidele;
- toetavad siiditee kultuuripärandikoridore Kesk-Aasias, Afganistanis ja Iraanis.

Komisjon kutsub liikmesriike üles

- tegema ühismeetmete väljatöötamisel koostööd komisjoni, kõrge esindaja ja nende talitustega, sh Euroopa välis teenistusega.

⁴¹ COM(2018) 65.

5. Valdkondadevahelised meetmed

Kuigi enamik uue tegevuskava meetmeid aitavad peamiselt saavutada üht kolmest eesmärgist – sotsiaalne, majanduslik või rahvusvaheliste suhete eesmärk –, on paljud aspektid valdkonnaülesed. Kaks suurt ELi tasandi poliitikameetmete valdkonda – kultuuripärand ja digitaalvaldkond – on kõigi kolme eesmärgi teenistuses.

5.1 Kultuuripärandi kaitsmine ja väärtustamine

Euroopa kultuuripärandiaasta 2018 on hooga käima läinud – üle Euroopa toimub tuhandeid üritusi. Komisjon aitab sellele otseselt kaasa ja keskendub kümnele põhiteemale,⁴² mis jagunevad nelja põhieesmärgi vahel: pühendumine, kestlikkus, kaitse ja innovatsioon. Nende eesmärkide põhjal koostatakse soovitusel, põhimõtted ja töövahendid, et tagada kultuuripärandiaasta positiivne pärand ja anda panus uude tegevuskavasse.

Euroopa kultuuripärandiaasta lõpus teeb komisjon järgmist:

- esitab **kultuuripärandi tegevuskava**, palub liikmesriikidel koostada samasugused kavad riigi tasandil ning võtab 10 Euroopa algatuse suhtes järelmeetmeid nõukogu kultuurivaldkonna töökavade raames;
- teeb ettepaneku lisada kultuuripärandiaasta tulemused tulevastesse ELi programmidesse ja ühtekuuluvuspoliitikasse;
- aitab jõustada ELi tulevast määrust kultuuriväärtuste impordi kohta tegevuskava kaudu, milles käsitletakse kultuuriväärtustega ebaseaduslikku kauplemist, ning loob teaduse ja asjaomase valdkonna sidusrühmade sotsiaalse platvormi ohustatud kultuuripärandi teemal.

5.2 Digital4Culture

Digitaalne revolutsioon annab võimaluse jõuda kunstiloomingu uute ja innovatiivsete vormideni, pakub laiemat ja demokraatlikumat juurdepääsu kultuurile ja kultuuripärandile ning uusi mooduseid kultuurisisule juurdepääsuks, selle tarbimiseks ja müümiseks. Nendest suundumustest lähtudes valmistab komisjon praegu ette uut ELi strateegiat Digital4Culture, mille aluseks on digitaalse ühtse turu strateegia ettepanekud autoriõiguse, audiovisuaal- ja ringhäälinguteenuste kohta ning millega antakse panus järgmise mitmeaastase finantsraamistiku tulevastesse meetmetesse.

Komisjon teeb järgmist:

- loob kogu ELis pädevuskeskuste võrgustiku, et kindlustada teadmised ohustatud kultuurimälestistest laialdase digiteerimise kaudu (2019);
- loob Euroopa filmide elektroonilise kataloogi ja algatab esimese ELi filmide nädala, et teha Euroopa filmid kättesaadavaks koolides üle kogu Euroopa (2019);
- loob üleeuroopalise digitaalsete loome- ja innovatsioonikeskuste võrgustiku, et toetada digitaliseerimist (2020);
- teeb ettepaneku järgmisteks sammudeks seoses Euroopa kultuuripärandi digitaalse

⁴² 10 [Euroopa algatust](#) hõlmavad valdkondadevaheliste poliitikameetmete põhiteemasid, mille hulka kuuluvad haridus, ebaseaduslik kaubandus, ennistamise kvaliteedipõhimõtted, kestlik kultuuriturism, oskused ja innovatsioon.

platvormiga Europeana (2018);

- algatab audiovisuaalvaldkonna spetsialistidele, eelkõige naistele suunatud mentorluse katseprojektid, et aidata uutel talentidel arendada oma karjääri ja võimeid (2019);
- soodustab kunsti ja tehnoloogia koostöid ning koostööd kestliku innovatsiooni eesmärgil tööstuse ja ühiskonna tasandil (2018).

6. Uue tegevuskava rakendamine

ELi ülesanne on subsidiaarsuse põhimõtet järgides luua stiimuleid ja suuniseid uute ideede katsetamiseks ning toetada liikmesriike ühise tegevuskava edendamisel. Mõnes valdkonnas on selgelt vaja rohkem ära teha, võttes appi strateegilised suunised, paremad töömeetodid ja katseprojektid.

6.1. Koostöö liikmesriikidega

Uut tegevuskava tuleks rakendada liikmesriikide poolt heaks kiidetud töökavade ja töömeetodite (nt avatud koordineerimise meetod) kaudu.

Mõju suurendamiseks soovib komisjon keskenduda ka konkreetsete meetmete rakendamisele riigi, piirkonna või kohalikul tasandil ühisprojektide kaudu, mida rahastatakse osaliselt ELi vahenditest. Komisjon pakub liikmesriikidele või liikmesriikide määratud piirkondlikele ja kohalikele asutustele üksteiselt õppimise võimalust ja tehnilist abi.

Komisjon kutsub liikmesriike üles kaaluma ühistöö puhul järgmisi teemasid:

- kultuuripärandi kaasav juhtimine koostöös Euroopa Nõukoguga;
- kultuuripärandi sekkumismeetmete ja ennistamise kvaliteedipõhimõtted;
- rahastamisvõimalused ja innovatsioonisuutlikkus kultuuri- ja loomesektoris;
- ELi programmide raames toetatavate kultuuri- ja kultuuripärandiprojektide edendamine.

6.2. Struktureeritud dialoog kodanikuühiskonnaga

Komisjon kavatses praegust struktureeritud dialoogi⁴³ laiendada, käsitledes avatud koordineerimise meetodi raames uuritavatest teemadest kaugemale ulatuvaid teemasid, kasutades rohkem veebipõhise koostöö võimalusi ning kaasates vastavalt üksikjuhtumitele asjakohased organisatsioonid väljastpoolt kultuuri- ja loomesektorit. Komisjon teeb ka ettepaneku kodanikuühiskonna aktiivsema rolli kohta iga kahe aasta tagant toimuvate Euroopa kultuurifoorumite ettevalmistamisel.

7. Kultuuri edendamine ELi poliitika ja programmide kaudu

Programmil „Loov Euroopa“ ja selle jätkuprogrammil on otsene roll uue tegevuskava toetamisel ning komisjon parandab projektide ja poliitikameetmete koostöid. Strateegiaga Digital4Culture parandatakse kultuuri-, digitaal- ja audiovisuaalvaldkonna algatuste sidusust. Komisjon toetab uue tegevuskava ühiskondlike, majanduslike ja rahvusvaheliste eesmärkide saavutamist ka muude poliitikavaldkondade meetmetega ning muud praegused ja tulevased ELi poliitika- ja sekkumismeetmed täiendavad ja toetavad liikmesriikide kultuuripoliitikat.

⁴³ www.voicesofculture.eu.

8. Edasised sammud

Euroopa kultuurivaldkonna uus tegevuskava on oluline osa komisjoni vastusest Euroopa Ülemkogult 2017. aasta detsembris saadud volitustele. Tegevuskava pakub raamistiku ELi tasandi koostöö järgmiseks etapiks, et lahendada praegused ühiskondlikud probleemid kultuuri ümberkujundava jõu abil. Uue lähenemisviisi ettepanekus lähtutakse terviklikust käsitlusest, millega edendatakse kultuurisektori ja muude poliitikavaldkondade koostöid. Uue tegevuskava ja selle meetmete edukaks rakendamiseks on vaja tihedat koostööd Euroopa Parlamendi, nõukogu, liikmesriikide ja kultuurisektori sidusrühmadega ning nende kaasamist.

Uue tegevuskava raames tehtavat poliitilist koostööd toetatakse 2019. ja 2020. aastal programmist „Loov Euroopa“ ja muudest kultuuriprojekte rahastavatest ELi programmidest ning alates 2021. aastast ELi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jätkuprogrammidest.